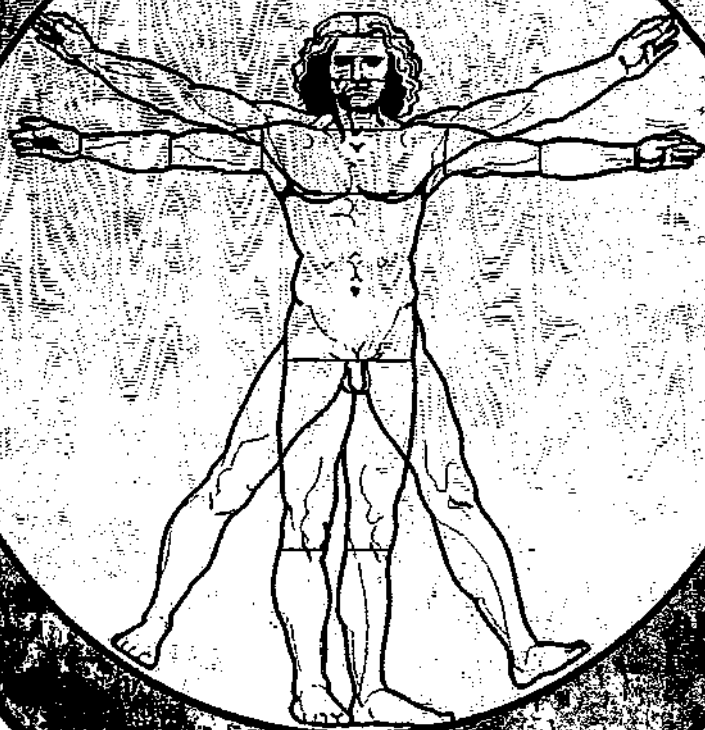


Анатомія
Людини



Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича



Чернівці
ЧНУ
2001

ДК 611
ББК 28.8

Друкється за рішенням редакційно-видавничої ради
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Методичні рекомендації по курсу "Анатомія людини" для студентів
біологічного факультету заочної форми навчання, (українською мовою).

Упорядники: Мардар Ганна Іванівна, д. м. н., професор;
Бабак Світлана Віталівна, к.б.н, доцент.

Відповідальний за випуск: Мардар Ганна Іванівна, доктор медичних наук,
професор.

Анатомія людини: методичні рекомендації / Укл.: Мардар Г.І., Бабак С.В. –
Чернівці: Рута, 2001. – 40 с.

ББК 28.8

Навчальне видання

Укладачі

Мардар Ганна Іванівна
Бабак Світлана Віталівна

Анатомія людини
Методичні рекомендації

Відповідальний за випуск *Мардар Г.І.*
Літературний редактор *Абрамович Н.Л.*
Технічний редактор *Сенько І.Р.*

Підписано до друку 23.08.2001. Формат 60x80/16.
Папір друкарський №2. Друк офсетний. Умов. друк. арк. 2,2.
Обл.-вид.арк. 2,4. Зам. 545. Тираж 50.
Видавництво "Рута" Чернівецького національного університету
38012, Чернівці, вул.Конюбінського, 2.

©Видавництво "Рута"
Чернівецького національного
університету, 2001

ПЕРЕДМОВА

Анатомія людини – одна із важливих морфологічних наук. Вона має не лише пізнавальне, а й практичне значення як теоретичний фундамент багатьох біологічних наук (гістології, цитології, біології, індивідуального розвитку та ін.). Знання форми й будови тіла людини, що зумовлені функцією і змінами, які відбуваються в часі, просторі та під впливом різних чинників, необхідне для правильного розуміння і формування діалектико-матеріалістичного світогляду, тому що людина відображає всю повноту і багатогранність живої природи.

Знання анатомії людини має особливе значення, оскільки знаючи будову тіла людини та функції органів і систем, можна створити відповідні уяви про організм людини в цілому.

Сучасна біологія вимагає творчого підходу та узагальнення усіх даних науки щодо питань будови та функцій організму.

В методичних вказівках матеріал подається в певній послідовності, витримується прикладний принцип, звертається увага на відкриття вітчизняних вчених. Наводиться достатня кількість рисунків і вказуються необхідні наочні посібники.

Студенти всіх форм навчання зі спеціальності біологія (2019) вивчають даний курс в обсязі програми. Цілком зрозуміло, що протягом відведеного часу (30 лекційних годин для стаціонарної форми навчання, 8 - заочної) неможливо розглянути всі питання даної дисципліни. Тому необхідно засвоїти способи та методи самостійної роботи над програмним матеріалом і рекомендованою літературою. Варто конспектувати відповідні розділи, доповнюючи їх матеріалом, що дається на лекції. Такий метод сприятиме кращому засвоєнню матеріалу і дасть можливість відновити його в пам'яті на практичних заняттях і під час екзаменаційної сесії, а також при вивченні біологічних дисциплін на старших курсах.

ВСТУП

Теми програми: Предмет, значення і завдання курсу. Короткий історичний нарис. Роль зарубіжних та вітчизняних учених у розвитку анатомії. Методи дослідження. Місце людини у живій природі.

При вивченні даної теми потрібно засвоїти, що анатомія людини – це наука, яка вивчає будову й закономірності розвитку людського тіла у зв'язку з його функціями і впливом зовнішнього середовища у філогенезі. Вона є однією з основних біологічних дисциплін, що сприяють підвищенню природничо-наукових знань. Педагогам-біологам знання з анатомії людини необхідні не тільки для викладання її в школі, а й для контролю за правильним фізичним розвитком школярів, для обґрунтування правил особистої та професійної гігієни, а також для вміння надати першу медичну допомогу.

Вивчаючи анатомію людини, студент не тільки засвоює багатий фактичний матеріал, але й пізнає на його основі закономірності будови і функції живого організму. В спеціальних анатомічних особливостях людини розкривається і стає зрозумілим її походження й місце в живій природі, а також вплив соціальних і трудових факторів на будову тіла. Усе це сприяє формуванню правильного наукового світогляду.

Необхідно з'ясувати ті завдання, що постануть перед біологами, які працюватимуть у школі: а) глибоко вивчати організм людини і фактори, які впливають на нього з метою створення відповідних умов для фізичної та розумової праці людини; б) приділяти значну увагу фізичному розвитку дітей і молоді взагалі, а також трудовому вихованню школярів.

Треба запам'ятати, що при вивченні даного курсу застосовуються такі методи дослідження: препарування, розпилювання заморожених трупів, ін'єкція або заливка, корозія, мацерація, просвітлення, гістологічний та гістохімічний, ауторадіографічний, ембріональний, трансмісійний електронний і сканувальний мікроскопічний, рентгенівський, метод експериментального моделювання, антропологічний, конструювання моделей і ультразвукове дослідження, методи комп'ютерної і магніто-резонансної томографії.

Для глибокого уявлення про анатомію людини як науку необхідно познайомитись з історією розвитку науки і відкриттями, зробленими вітчизняними та зарубіжними вченими.

Особливу увагу слід звернути на становище людини в природі, зокрема запам'ятати, що в системі класифікації тваринних організмів сучасна людина належить до типу хордових (Chordata), підтипу хребетних (Vertebrata), класу ссавців (Mammalia), ряду приматів (Primates), родини людей (Hominidae), роду людина (Homo), виду людина розумна (Homo sapiens). Треба чітко знати, що тіло людини має риси, властиві всім хребетним (двополярність, двосторонню симетрію, переважання парних органів, осьовий скелет, метамерія, редукований нух та інше), але має свої особливості: розвинута рука і кора головного мозку, прямоходіння, ослаблення зубного апарату, відсутність волосяного покриву, тривале дитинство. Проте основна відмінна особливість людини полягає в її соціальності, суспільності і здатності до праці.

При засвоєнні програмного матеріалу слід добре вивчити термінологію, яка прийнята для точного позначення органа або тканини. Так, тіло людини умовно, за допомогою трьох площин ділиться: сагітальною площиною – на праву і ліву половини; фронтальною – на черевну або центральну і спинну або дорзальну частини і перпендикулярною – на сегменти.

Частина поверхні органа (або його край), що звернена до серединної площини, називається медіальною, а частина, звернена назовні – латеральна. Положення органа, що знаходиться ближче до головного кінця – краніальне, а розміщення органа ближче до хвостового кінця – каудальне. На кінцівках частину ближчу до тулуба називають проксимальною, а віддалену від нього – дистальною.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

1. Предмет і завдання курсу у зв'язку з іншими біологічними дисциплінами.
2. Які спеціальні терміни прийнято для точного позначення органів і частин тіла та методів дослідження?
3. Місце людини в живій природі, спільні з тваринами та відмінні особливості будови тіла людини.

ЛІТЕРАТУРА

[1, с. 3-20]; [3, с. 5-12]; [4, с. 3-16]; [5, с. 13-18], [7, с. 4-43], [8, с. 8-29].

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
“ ВСТУП	4
Скелет і сполучення кісток	6
Вчення про м'язи (міологія)	10
Вчення про внутрішні органи (спланхнологія).....	16
Вчення про залози внутрішньої секреції (ендокринологія)	21
Вчення про судинну систему (ангіологія)	22
Вчення про нервову систему (неврологія)	31
Вчення про органи чуття (естезіологія).....	36
<i>РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА</i>	39